

Minimální preventivní program pro školní rok 2021 / 2022

Minimální preventivní program je základním nástrojem prevence závadového chování u dětí umístěných v našem domově. Mezi nejčastěji se vyskytující závadové chování a projevy u našich dětí patří:

- experimentace s drogou, alkoholismus, kouření
- kriminální delikty
- šikanování
- vandalismus
- jiné formy násilnického chování
- rasismus
- záškoláctví v době útěku

Minimální preventivní program zahrnuje veškeré aktivity, které slouží k předcházení vzniku, popř. rozvoje výše uvedeno závadového chování. Mezi tyto hlavní aktivity patří:

- A. systematické vzdělávání pedagogických pracovníků**
- B. vytváření podmínek pro smysluplné využití volného času**
- C. posilování sociálních dovedností**
- D. školní a mimoškolní akce plánované ve školním roce 2020/2021**
- E. spolupráce s rodiči**
- F. uplatňování různých forem a metod působení na jednotlivce a skupiny dětí**
- G. diferencované uplatňování preventivních aktivit - projekty zařazené do minimálního preventivního programu**
- H. průběžné sledování situací z hlediska rizik výskytu sociálně patologických jevů**
- I. prevence rizikového sexuálního chování – sexuální výchova**
- J. prevence šikany**
- K. ukončování péče**

A. SYSTEMATICKÉ VZDĚLÁVÁNÍ PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍKŮ

Pracovníkům bude umožňována účast na školeních a seminářích prohlubujících jejich znalosti a dovednosti využívané při práci s našimi dětmi. Odborné vedení pracovníků zajišťuje především ředitelka, odborní pracovníci zařízení či externí odborníci. Pro pracovníky bude realizováno interní vzdělávání v podobě přednášek a školení v rámci pedagogických rad a porad. Součástí interního vzdělávání budou také hospitace a exkurze v zařízeních, jejichž problematika je blízká naší práci.

K dispozici je odborná literatura, která je uložena v knihovně.

Pedagogičtí pracovníci budou také zapojeni do supervize, kde budou mít možnost společně hledat možnosti a řešení neobvyklých, konfliktních či jiných pracovních situací. Nabídnuť bude supervize týmová i supervize individuální.

V současné době je většina pedagogických pracovníků plně kvalifikovaná, ti co nejsou, studium potřebné k plné kvalifikaci ve školním roce 2021/2022 zahájí či již toto studium realizují. Jmenný seznam pracovníků, jejich kvalifikace a studium k doplnění kvalifikace, je přílohou Plánu personálního rozvoje pedagogických pracovníků pro školní rok 2021/2022.

Základním požadavkem z hlediska dlouhodobého horizontu je zajistit plnou kvalifikaci našich zaměstnanců. U zaměstnanců, kteří tento požadavek mají splněn či jej naplní, pak zajistit a motivovat je k dalšímu vzdělávání. Témata se budou odvíjet od momentálních potřeb organizace a zaměstnanců v návaznosti na nové trendy ve výchově a vzdělávání a specifika umístěných dětí. Dětský domov se školou bude podporovat vzdělávací aktivity zaměřené na osobnostní rozvoj a absolvování sebezkušenostního výcviku jak u odborných, tak u ostatních pedagogických pracovníků. Dále pak specializační studium k výkonu činnosti koordinátora ŠVP a vzdělávání v oblasti ICT technologií.

Plánované zaměření vzdělávání podle jednotlivých profesí:

ředitelka – školská a pracovně právní legislativa, odborná a koncepční problematika

zástupce ředitelky pro mimoškolní činnost – školská a pracovně právní legislativa, odborná problematika, vzdělávání v oblasti krizové intervence

zástupce ředitelky pro školu – zavádění a používání inovativních metod a forem výuky, používání systému Bakaláři, školská legislativa

etopedka – prevence sociálně patologických jevů, speciálně pedagogická problematika, rozvoj profesní odbornosti

psycholožka – rozvoj profesní odbornosti, sebezkušenostní výcvik

výchovný poradce – poskytování poradenství při výběru budoucího povolání, vzdělávání v oblasti osobnostního rozvoje

vychovatelé – speciálně pedagogická problematika, vzdělávání v oblasti osobnostního rozvoje, vzdělávání zaměřené na mimoškolní činnost

asistenti pedagoga – speciálně pedagogická problematika, příp. vzdělávání zaměřené na mimoškolní činnost

učitelé – vzdělávání v oblasti ICT technologií a používání interaktivní tabule, používání inovativních metod a forem ve výuce jednotlivých předmětů

nepedagogičtí pracovníci – vzdělávání zaměřené na výkon profese jednotlivých zaměstnanců

- Cíle:**
1. Průběžný nákup nové odborné literatury do knihovny domova.
  2. Realizace přednášek a školení, jež jsou součástí pedagogických rad či porad.
  3. Realizace sdílení příkladů dobré praxe formou hospitací a exkurzí v zařízeních, jejichž problematika je nám blízká.
  4. Motivace nekvalifikovaných zaměstnanců k započetí studia.
  5. Motivace stávajících studujících (finanční, organizační) k ukončení zvoleného studia.
  6. Motivace kvalifikovaných zaměstnanců k dalšímu vzdělávání (vzdělávací aktivity zaměřené na osobnostní rozvoj, sebezkušenostní výcvik, specializační studium).
  7. Motivace pracovníků k aktivní účasti a spolupráci na supervizích.

8. Využívat všech účelově přidělených prostředků (v souladu s potřebami a možnostmi zaměstnavatele a zaměstnanců). Využívat bezplatných nabídek dalšího vzdělávání z prostředků EU.
9. Úhrada studia k prohlubování kvalifikace po konzultaci a schválení na poradě vedení z provozních prostředků zaměstnavatele. Vstřícný přístup zaměstnavatele ke studujícím (patričná organizace pracovní doby).

B. VYTVÁŘENÍ PODMÍNEK PRO SMYSLUPLNÉ VYUŽITÍ VOLNÉHO ČASU

Velmi důležitým aspektem volnočasových aktivit je fakt, že prohlubují sociální schopnosti dítěte a výrazným způsobem přispívají k prevenci nežádoucích jevů a výchovných problémů dětí. Děti umístěné v našem domově téměř ve všech případech neumějí smysluplně využívat svůj volný čas. Proto je nezbytně nutné nabízet jim nejrůznější varianty a aktivity pro trávení volného času.

Obecně lze aktivity volného času rozdělit do několika základních skupin:

Díky vzdělávacím aktivitám lze rozpoznat a rozvíjet osobnostní vlohy a nadání dítěte. Mohou být zaměřeny hudebně, dramaticky, výtvarně, pohybově apod.

Zájmové kroužky - zaměřují se na nejrůznější obory, kladou větší důraz na vyžití dětí a na jejich zájmy, nežli na získávání učebnicových znalostí. Tyto zájmy se pohybují na široké stupnici od her, výletů a poznávání přírody, různé druhy výchov až po uměleckou činnost.

Sportovní a pohybové aktivity - v nich se dítě rozvíjí nejen po pohybové stránce, ale získává také znalosti správné životosprávy, týmové spolupráce, prožívá radost z úspěchu.

Všestranně zaměřené aktivity - spojují vždy dvě a více z výše uvedených činností a často kladou větší důraz na výchovu, soužití v kolektivu, sociální schopnosti a pobyt v přírodě.

V domově se snažíme o motivaci všech dětí k jejich zapojení se do nabízených aktivit. Respektujeme přitom přání dítěte, ale rovněž pátráme po tom, čemu se dítě věnovalo v minulosti (spousta dětí se přestává věnovat svým zájmům kvůli závadovému chování).

Volnočasové aktivity realizované v prostředí našeho domova:

Dramatická výchova

Bude realizována především při přípravě programu na Dny otevřených dveří, na které jsou zváni rodiče, sociální kurátoři a zástupci spolupracujících institucí. V tomto školním roce budou hosté zváni, pokud to umožní protiepidemická opatření. Ve školním roce 2021/2022 je příprava rozdělena takto:

- program vánočního Dne otevřených dveří zajišťují s dětmi vychovatelé všech rodinných skupin
- program letního Dne otevřených dveří zajišťují s dětmi učitelé

Děti 4. a 5. rodinné skupiny v tomto školním roce zrealizují krátké kulturní pásmo určené pro seniory z jihlavského domova důchodců. Také se budou účastnit kulturních alternativních projektů.

Cíl: Do přípravy programu na Dny otevřených dveří zapojovat co největší procento dětí. Dodržovat požadavek co nejširšího zaměření vystoupení – zpěv, hra na nástroje, recitace, scénky, tanec atd.

Pracovní výchova

V rámci pracovní výchovy se soustředíme na péči o prostředí domova. Děti budou mít na starost přilehlou zahradu a pořádek ve všech prostorách domova. Povedeme je ke zvyšování estetiky zařízení – pod vedením vychovatelů si upraví pokoje, vyzdobí rodinnou skupinu. Ze strany domova existují minimální omezení, co se týče úpravy pokojů – děti si mohou, pod vedením vychovatelů, vymalovat pokoje, vyzdobit si pokoje podle vlastních přání apod. Děti budou vedeny k samostatnosti, sebeobsluze a zodpovědnosti v rámci rodinných skupin (praní a žehlení prádla, vaření a nakupování surovin, úklid rodinných skupin a společných prostor). Na jaře 2022 se budou účastnit akce Čistá Vysočina, jejímž cílem je: „vyčistit“ město a jeho blízké okolí od odpadků.

V rámci ergoterapie budou dětem umožňovány nárazové i pravidelné brigády, kterými si přilepší si na kapesném a uvědomí nebo upevní si poznatek, že peníze se získávají prací.

Cíl: I v tomto školním roce se snažit zajišťovat a umožňovat brigády pro děti, které o to projeví zájem. Pro děti ze čtvrté popřípadě páté rodinné skupiny vyhledávat i brigády v rámci jejich učebního oboru či i mimo něj.

Výtvarná výchova

Výtvarná výchova je součástí školního vyučování i výchovy mimo vyučování. Výtvarná činnost bude zaměřena na rozvoj jemné motoriky, fantazie, kreativity, prostorového vnímání aj. Pro výtvarnou výchovu má domov speciální učebnu – výtvarnu, kde se mohou děti v našem zařízení realizovat. Ve školním roce 2021/2022 bude realizován výtvarný kroužek. V rámci školy budou pro děti zrealizovány na podzim a na jaře keramické dílny.

Cíl: V rámci výtvarné výchovy jak ve škole, tak v rámci mimoškolní činnosti, využívat keramickou pec. Využívat výrobky dětí k výzdobě prostor domova a rodinných skupin.

Tělesná výchova

Vzhledem k tomu, že současným trendem je, že tělesná výchova není u dětí příliš preferována, je u nás na tuto činnost kladen zvláštní důraz. Pro děti jsou sportovní aktivity možností, jak si přirozenou a spontánní cestou vybit nahromaděnou energii, zapojit se do kolektivu, naučit se spolupracovat a zažít úspěch. Sportovní činnost je nedílnou součástí aktivit v rámci skupiny (k dispozici je různé sportovní náčiní – brusle, míče, lyže, kola, stolní tenis aj.) a venkovní víceúčelové sportovní hřiště.

V případě, že to protiepidemická opatření umožní, plánujeme, že se děti zúčastní sportovních soutěží, které nabídnou jiná zařízení a organizace.

Součástí tělesné a pohybové výchovy budou tyto aktivity:

- **celodenní a víkendové výlety školy a jednotlivých rodinných skupin**
- **zima 2021/2022 - lyžařský výcvik**, zaměřený na získávání základních lyžařských dovedností – sjezdové a běžkové lyžování v okolí Jihlavy.
- **Jaro 2022 - fotbalový turnaj „O jihlavský stříbrný míč**
- **léto 2022 – sjíždění řeky**, pro jednotlivé rodinné skupiny (mimo dětí, které navštěvují SOU a SŠ). Akce bude zaměřena na získávání znalostí z oblasti vodáckého sportu a bezpečného pobytu v přírodě, posilování a upevňování volných vlastností a vytrvalosti, týmovou spolupráci, umění poskytnout pomoc, vedení k samostatnosti.
- **léto 2022 – prázdninové pobytové akce** zaměřené na různé sportovní aktivity – turistika, plavání, cyklistika, vodáctví.

Plavecké dovednosti budou náplní nejrůznějších prázdninových výletů a pobytových akcí. V průběhu roku děti mají možnost navštívit i plavecký bazén v Jihlavě či aquapark Vodní Ráj.

Pro sportovní aktivity je zaveden střelecký kroužek, kroužek bowlingu a cyklistický kroužek, lezecký kroužek a kroužek stolního tenisu. Velkou výhodou našeho domova je víceúčelové hřiště, kde se chlapci ale i děvčata mohou věnovat různorodým sportovním činnostem. Pro děvčata i chlapce plánujeme možnost navštěvovat kroužky mimo naše zařízení. Úzce spolupracujeme např. s TJ Sokolem Bedřichov, kam mohou chlapci docházet na fotbal, nebo s Domem dětí a mládeže Jihlava, kam děti dochází do zájmových kroužků (např. florbal). Studenti SOU a SŠ se budou primárně účastnit sportovních akcí plánovaných jejich školou (adaptační kurz, lyžařský výcvik apod.)

Cíl: Sportovních aktivit využívat k prezentaci dětí, k upevňování jejich sebevědomí a vést je ke spolupráci. Pokusit se zapojit děti do sportovních akcí i mimo zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy.

Hudební a pohybová výchova

Hudební a pohybová výchova je součástí školního vyučování i výchovy mimo vyučování.

Cíl: Získat a udržet zájem dětí o hudební a pohybovou výchovu, prezentovat dovednosti jednotlivých dětí, účastnit se soutěží a přehlídek.

Terapeutická činnost s dětmi

V rámci terapeutické činnosti s dětmi bude probíhat individuální terapie pod vedením psychologičky a etopedky domova. Dále pak budeme nadále realizovat arteterapeutickou dílnu.

Cíl: V individuální terapii zajistit potřebným dětem zvýšenou terapeutickou péči vyplývající z jejich problémů.

Přehled zájmových kroužků plánovaných na školní rok 2021/2022

- Výtvarný kroužek
- Kroužek bowlingu
- Střelecký kroužek
- Lezecký kroužek
- Cyklistický kroužek
- Kroužek stolního tenisu
- Kroužek společenských her
- Arteterapeutická dílna
- Kroužek osobnostního rozvoje

Máme navázanou i spolupráci s Městským útulkem pro opuštěná a nalezená zvířata v Jihlavě, kam děti mohou dobrovolně docházet a starat se o zvířata.

Cíl: Do zájmových kroužků zapojit co nejvíce dětí dle jejich zájmu a schopností.

C. POSILOVÁNÍ SOCIÁLNÍCH DOVEDNOSTÍ

Do vzdělávacího programu pro žáky naší základní školy je, s ohledem na potřeby našich žáků (orientovat se v sobě a běžných životních situacích), zařazen předmět sociální dovednosti.

Ve vyučovacím předmětu sociální dovednosti budou děti získávat vědomosti a dovednosti potřebné pro svůj osobnostní a sociální rozvoj. Naučí se poznávat a korigovat své emoce a chování, navazovat mezilidské vztahy, účinně komunikovat a spolupracovat; rozlišovat a orientovat se v rizikových a problémových situacích a umět takové situace zvládat s ohledem na ochranu svého duševního a tělesného zdraví, i zdraví ostatních.

Děti budou vedeny:

- k osvojení si dovednosti sebehodnocení a hodnocení spolužáků
- k respektování názoru a díla druhého
- k umění požádat o pomoc a také ji poskytnout
- k určení si cíle a umění přijmout opatření, které povedou k jeho dosažení

V rámci ŠVP zpracovaného dle RVP ZV jsou ve škole zřízené při našem dětském domově realizovány dva předměty zaměřující se na rozvoj sociálních dovedností s názvem sociální dovednosti a výchova k porozumění

Součástí získávání sociálních dovedností budou i návštěvy různých kulturních akcí (př. kino, divadlo, muzeum, historická památka).

Děti ze 4. a 5. rodinné skupiny budou pravidelně navštěvovat divadelní představení Horáckého divadla Jihlava, budou spolupracovat při zajišťování výjezdových programů pro děti z MŠ a vyrábět rozměrnější interaktivní hrací objekty. Zaměříme se také na zvyšování finanční gramotnosti, děti se budou učit hospodařit s penězi, popřípadě s vlastním bankovním účtem.

Cíl: V největší možné míře vést děti k osvojení si sociálních dovedností a naplňovat očekávané výstupy dle ŠVP.

D. ŠKOLNÍ A MIMOŠKOLNÍ AKCE PLÁNOVANÉ VE ŠKOLNÍM ROCE 2021 /2022

- září:
  - Celoústavní akce - Rekordy DDsŠ Jihlava
  - Školní projekt - sv. Václav

- říjen:
  - Školní projekt - Dětský festival dokumentárních filmů
  - Celoústavní akce - Branný den
  - Ochrana člověka za mimořádných událostí

- listopad:
  - příprava na vánoční Den otevřených dveří (nacvičování vystoupení)
  - Exkurze po výchovných ústavech
  - Přehlídka středních škol v DKO Jihlava
  - Návštěva ÚP Jihlava
  - Zdobení vánočního stromečku
  - Celoústavní akce – Halloween
  - Školní projekt - Keramické dílny

- prosinec:
  - vánoční Den otevřených dveří
  - Celoústavní akce - Mikulášská nadílka
  - Školní projekt - Vánoční dílny
  - Beseda s městskou policií Jihlava

- leden:
  - Lyžařský výcvik
  - Školní projekt Jan Palach
  - Celoústavní akce – Zábavné aktivity pro děti
  - Návštěva veřejného bruslení na náměstí v Jihlavě

- únor:
  - Celoústavní akce - Karneval
  - Lyžařský výcvik
  - Zvyšování právního vědomí – beseda
  - Školní projekt – Vítězný únor, ztráta lidské svobody

- březen:
  - Účast na sportovním turnaji „Silák roku“
  - Školní projekt – Keramické dílny (jarní výzdoba)
  - Exkurze ve výchovných ústavech
  - Celoústavní akce – Prima vařečka

- duben:
  - Fotbalový turnaj „O jihlavský stříbrný míč“
  - Čistá vysočina
  - Školní projekt – Den země (ekologie)

- květen:
  - Školní projekt – Druhá světová válka
  - Ochrana člověka za mimořádných událostí
  - Celoústavní akce - Honba za pokladem

- červen
  - letní Den otevřených dveří
  - turistické výlety po okolí Jihlavy
  - vodácký kurz, sjíždění řeky
  - Školní projekt – Bezpečnost o prázdninách
  - Celoústavní akce – Odpoledne plné kvízů

- červenec a srpen:
  - prázdninové pobyty

V průběhu celého školního roku budou v rámci mimoškolní výchovy probíhat výlety (dle týdenních plánů) a v rámci školního vyučování budou probíhat školní výlety, exkurze, besedy a projektové dny (dle měsíčních tematických plánů).

Periodické akce:

- rodinný kruh – účastní se ho všechny děti ze skupiny, sloužící vychovatel, zástupce ředitele, příp. ředitelka a etoped. Na 4. a 5. rodinné skupině probíhá rodinný kruh za účasti vedoucí vychovatelky a sloužícího vychovatele. Koná se každé pondělí a probíhá postupně na jednotlivých skupinách. Náplní je celotýdenní hodnocení, sebereflexe a sebehodnocení dětí, organizační záležitosti – účast v zájmových kroužcích, tvorba týdenního programu aj.
- Dny otevřených dveří - účastní se všechny děti, rodiče, pozvaní hosté a média. Koná se vždy den před začátkem vánočních či letních prázdnin. Náplň – kulturní pásmo dětí.

E. SPOLUPRÁCE S RODIČI

Pokud rodiče mají zájem, mohou své dítě v domově navštívit kdykoliv. O této možnosti budou informováni po nástupu dítěte do našeho domova. Informace o dětech rodičům podáváme buď telefonicky, nebo ústně při osobních návštěvách. Čtyřikrát ročně pak budou zasílány zprávy o chování a prospěchu dítěte (zajišťuje etoped zařízení).

Setkání se všemi pracovníky, kteří pracují s jejich dítětem, budou rodičům umožněna během Dnů otevřených dveří, které jsou plánovány na prosinec 2021 a červen 2022. V tomto čase si rodiče mohou pohovořit s ředitelkou, zástupkyní ředitele pro mimoškolní činnost, etopedem, učiteli a kmenovými vychovateli. Prohlédnout si prostředí, ve kterém děti žijí a shlédnout besídku, která je prezentací výsledků zájmové činnosti dětí.

S některými rodiči jsme v převážně telefonickém kontaktu. Pokud to umožňují podmínky, snažíme se poznat i rodinné prostředí dětí. V rámci možností navštěvujeme rodiče v jejich bydlišti, např. jedeme-li pro dítě, které se nevrátilo z dovolenky apod.

Cíl: Pokusit se zapojit do spolupráce co největší procento rodičů.

F. UPLATŇOVÁNÍ RŮZNÝCH FOREM A METOD PŮSOBNÍ NA JEDNOTLIVCE A SKUPINY DĚTÍ

Uplatňovány jsou především zásady pro práci s dětmi s ADHD (klidné prostředí, jasný řád, důslednost, jednotné výchovné působení, soustředění se na kladné stránky osobnosti dítěte, usměrňování aktivit dítěte). Především ve škole je pak dodržován individuální přístup k dětem se specifickými poruchami učení a k dětem s diagnostikovanou lehkým mentálním postižením s využitím různých forem a metod práce.

Každé dítě má také možnost zvolit si svého klíčového pracovníka – osobu, se kterou si rádo povídá a které důvěřuje. Menší počet dětí umístěných v našem domově umožňuje, aby si pracovníci vždy našli chvíli na rozhovor s tímto dítětem. Naším cílem je vytvořit atmosféru důvěry, bezpečného prostředí a „rovného jednání“, což je nejlepší prevencí proti sociálně patologickým jevům.

Individuální rozhovory jsou dětem umožňovány prostřednictvím etopeda, ředitelky, zástupkyně ředitelky pro mimoškolní činnost, ale i ostatních pedagogických pracovníků. Povinně je rozhovor veden při návratu z útěku, popř. při nějakých vážnějších výchovných potížích.

Skupinově se o problémech diskutuje při pondělním kruhu, popř. jsou k tomu využívány hodiny sociálních dovedností a výchovy k porozumění.

G. DIFERENCOVANÉ UPLATŇOVÁNÍ PREVENTIVNÍCH AKTIVIT, PROJEKTY ZAŘAZENÉ DO MINIMÁLNÍHO PREVENTIVNÍHO PROGRAMU

• Projekt Partnerství

Projekt bude uskutečňován ve spolupráci se Soukromou vyšší odbornou školou sociální v Jihlavě. Studenti této školy budou docházet jednou týdně do našeho domova za dítětem, se kterým pak stráví čas podle společného zájmu (vycházky, sportovní akce, návštěvy kulturních zařízení apod.). Projekt bude probíhat pod vedením zástupkyně ředitelky pro mimoškolní

činnost a jeho cílem je umožnit dětem našeho domova trávit svůj volný čas smysluplným způsobem, a to společně se starším „kamarádem“.

- **Projekt Most**

Tento projekt je zaměřený na děti, jejichž sociální zázemí v rodině je nevyhovující a neumožňuje jim odjezdy na dovolenky. Pracovníci zapojení do tohoto projektu si mohou brát krátkodobé pobyty zmíněné děti k sobě do rodiny. Vztah, který mezi dítětem a vychovatelem vzniká, je pak významným pozitivem v celém reedukačním procesu a opět umožňuje individuálnější přístup.

- **Projekt penitenciární péče**

Cílem tohoto projektu je zabezpečení kontinuity vývoje dětí a posléze mladých dospělých do okamžiku, kdy budou schopni „se postavit na vlastní nohy“ a budou plně integrováni do standardní společnosti. V rámci tohoto projektu využíváme byt na ulici Benešova, který máme v pronájmu od města Jihlavy. V případě, že se dítě stále připravuje na budoucí povolání denním studiem, hradí náklady na pronájem domov. V případě, že dítě již pracuje, hradí částečně náklady na pronájem a služby samo dítě.

- **Projekt nekuřáctví**

Cílem tohoto projektu je podpora dětí, které se aktivně staví proti kouření, sami nekouří a podporují svým přístupem v nekuřáctví i ostatní děti. Děti, které se do projektu zapojují, se zavazují, že nebudou kouřit. Zapojením do tohoto projektu jsou děti odměněni finanční částkou 100,- Kč jednou za dva měsíce. Toto jejich rozhodnutí je pak významným pozitivem v celém reedukačním procesu.

- **Projekt STAR (Street Art for Social Inclusion)**

Projekt je založen na mezinárodní spolupráci čtrnácti evropských organizací, které vytváří síť se společnou strategií podporující začleňování znevýhodněných skupin a snižování jejich marginalizace rehabilitací vyloučených lokalit v evropských městech pomocí street artu. Realizace je rozdělena do tří částí, první fáze vygeneruje tři místa, ze kterých je dětmi a občany jedno vybráno pro realizaci murálu. Druhá fáze je zaměřena na spolupráci mezi dětmi z vyloučených skupin a umělcem. V rámci workshopu zaměřeného na téma, které děti trápí, vyberou spolu s umělcem jedno téma, na základě kterého pak umělec vytvoří návrh murálu. V rámci třetí fáze je projekt realizován umělcem. Děti jsou do celého procesu zapojeny, v rámci workshopu se seznámí s historií a i specifikou street artu, ale i s pojmy jako je občanství a solidarita. Jejich úkolem je i zdokumentování celého procesu prostřednictvím natočení krátkého filmu.

H. PRŮBĚŽNÉ SLEDOVÁNÍ SITUACÍ Z HLEDISKA RIZIK VÝSKYTU SOCIÁLNĚ PATOLOGICKÝCH JEVŮ

Všechny situace se zaznamenávají v knize hlášení. Pomocí stručných zápisů budou vychovatelé i ostatní pracovníci informováni o nejdůležitějších událostech. Podrobnější údaje o průběhu výchovné činnosti se zapisují do deníku skupiny. Pozitivní i negativní projevy dětí denně zaznamenávají učitelé, vychovatelé i asistenti pedagoga do přehledné tabulky, která je součástí bodování každého dítěte.

Jakýkoliv náznak či pouhé podezření na výskyt nějakého závadového chování u dětí (např. zneužívání návykových látek, šikana, nevhodné sexuální chování, a jiné) oznamují pracovníci ústně či písemnou formou ředitelce, zástupkyni ředitelky pro mimoškolní činnost a etopedovi zařízení, který učiní nezbytné kroky pro jeho řešení. O tomto chování a následném řešení jsou vedeny písemné záznamy.

Cíl: Písemné záznamy o průběhu života v zařízení se nesmějí stát pouhou byrokratickou formalitou. Je nutné vést vychovatele i učitele k takovým písemným sdělením, které by plnily svou základní funkci, tedy informovat o dění v ústavu v době jejich služby, upozornit na nenadálé situace, stručně seznámit s chováním dětí.

I. PREVENCE RIZIKOVÉHO SEXUÁLNÍHO CHOVÁNÍ – SEXUÁLNÍ VÝCHOVA

- předcházet rizikovému sexuálnímu chování - promiskuitě, nebezpečím nechráněného styku, sexuálně přenosným nemocem
- předcházet rizikům předčasného sexuálního života - právní odpovědnost, citová nevyzrálость, antikoncepce, potraty
- posilovat a upevňovat obecně uznávané hodnoty - rodina, mateřství, láska.
- předcházet rizikům souvisejících s tělesnými a psychickými změnami - porozumění a péče o své tělo - ducha, informace o přirozených vývojových změnách, gynekologie, sexuologie a venerologie
- předcházet rizikům sexuálního zneužívání, týrání a zanedbávání - pedofilie, sexuální vydírání, pornografie, znásilnění
- předkládat témata sexuální výchovy jako přirozenou věc - pohlavní styk, genderové rozdíly, homosexualita, odchylky
- podporovat zdravé sebevědomí žáků a citlivě přistupovat k jejich problémům

Cíle budou naplňovány pomocí následujících aktivit:

- témata sexuální výchovy pedagogové zařazují do výuky předmětu občanská výchova, sociální dovednosti, výchova k porozumění, přírodopis, využívají ale také mezipředmětových vztahů
- děti průběžně absolvují přednášky, besedy a pořady věnované sexuální výchově a prevenci AIDS
- přednáška Městské policie Jihlava cílená na právní stránku sexuálních deliktů
- pravidelné preventivní prohlídky u gynekologa

- aplikace hormonální antikoncepce se souhlasem zákonných zástupců dítěte
- individuální a skupinové pohovory s pedagogickými pracovníky
- konzultace odborného úseku cílené na individuální potřeby jednotlivých dětí v oblasti sexuální výchovy (etoped domova)

J. PREVENCE ŠIKANY

Náš dětský domov se školou má odpovědnost za děti a povinnost zajišťovat jejich bezpečnost a ochranu. Jsme zodpovědní za vytváření podmínek pro jejich zdravý vývoj a pro předcházení sociálně patologických jevů. Z těchto důvodů jsou všichni pedagogičtí pracovníci povinni předcházet šikaně, popř. řešit její projevy.

Pedagogický pracovník, kterému bude znám případ šikanování a nenahlásí toto vedení našeho školského zařízení, se vystavuje riziku trestního stíhání.

Školní program proti šikanování

1. Obecné informace

Šikanování je mimořádně nebezpečná forma násilí a agrese, která ohrožuje naplňování zásad a cílů vzdělávání ve školském zařízení. Vzhledem k tomu, že šikana se v zárodečných stádiích více či méně vyskytuje téměř v každé škole, je potřeba věnovat tomuto jevu zvláštní pozornost. Šikanování je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, ohrozit nebo zastrašovat žáka, případně skupinu žáků. Důležitými znaky jsou: záměrnost, cílenost, nepoměr sil, bezmocnost oběti, nepříjemnost útoku, samoučelnost agrese a opakování (nemusí být vždy naplněno). Šikanování zahrnuje útoky fyzické (bití, vydírání, loupež, poškozování věcí aj.) a útoky psychické (nadávky, pomlouvání, ponižování, vyhrožování, demonstrativní přehlížení a ignorace aj.). Realizovat se může také prostřednictvím elektronické komunikace – kyberšikana (zneužití mobilních telefonů a internetu, se záměrem druhému ublížit, zesměšnit nebo jej ohrozit). Projevy šikany mohou být i smíšené. Vždy je důležité mít na vědomí, že podstatnou vlastností šikany je její skrytost a že odhalení (zejména pokročilé šikany) brání z rozličných důvodů a pohnutek všichni účastníci vyšetřování včetně oběti. Na šikanu je potřeba nahlížet jako na nemocné chování, poruchu vztahů ve skupině a závislostní chování.

2. Konkrétní informace

V prostředí našeho domova je agresivní chování řešeno několikrát do týdne a většina dětí má se šikanou osobní zkušenost již před příchodem do našeho zařízení. Většinou se jedná o děti, které byly na svých kmenových školách hodnoceny jako agresori šikany.

Prostřednictvím etopeda jsou pedagogičtí pracovníci seznamováni s anamnestickými daty nových dětí s důrazem na osobnost dítěte a jeho případné násilné či naopak submisivní projevy. Abychom měli dostatečný přehled o projevech dětí, hodnotíme 3x denně jejich chování a vedeme o něm písemné záznamy. Chování vytipovaných dětí sledujeme prostřednictvím podrobnějších záznamů, které následně vyhodnocuje etoped domova.

Všichni pracovníci jsou periodicky na pedagogických radách a poradách seznámeni s Minimálním preventivním programem a se Školním programem proti šikanování, v průběhu roku pak s dalšími např. metodickými pokyny, programem rozvoje osobnosti dítěte.

Řešení jakéhokoliv násilného chování je v kompetenci etopeda domova, který úzce spolupracuje s ostatními pracovníky a dalšími odborníky, sleduje a vyhodnocuje jednotlivé případy, přijímá opatření a metodicky vede pedagogické pracovníky.

a) Odpovědnost jednotlivých pracovníků při prevenci šikany

ředitelka

- odpovídá za aktivity domova v oblasti prevence šikanování a násilí
- zajišťuje a umožňuje vzdělávání pracovníků v oblasti sociálně patologických jevů
- zajišťuje, aby žáci i pedagogové byli seznámeni s negativními důsledky šikanování
- zajišťuje, aby ve vnitřním řádu byla jasně stanovena pravidla chování včetně sankcí za jejich porušení
- po konzultaci s etopedem, zástupkyní ředitelky pro mimoškolní činnost, zástupcem ředitelky pro školu a se všemi zainteresovanými pracovníky zajišťuje a koordinuje řešení pokročilé šikany, popř. šikany s neobvyklou formou, realizuje udělování sankcí agresorům, v nezbytných případech zajišťuje přemístění dítěte do jiného zařízení
- v případech počáteční šikany spolupracuje s etopedem – přijímá od něho všechny důležité informace, je informován o způsobu šetření a následné práci s dětmi

etoped

- v rámci prevence a řešení šikany spolupracuje se všemi pracovníky
- přijímá oznámení o podezření na šikanu od všech pracovníků a dětí, po konzultaci s ředitelkou zařízení zajistí okamžité řešení s důrazem na ochranu oběti
- řeší všechny projevy šikany, realizuje samotné šetření šikany
- metodicky vede učitele, vychovatele a asistenty pedagoga

učitelé a vychovatelé

- zajišťují náležitý dohled, a to v průběhu celého dne. Zvýšený dohled dodržují v čase a v místech, kde by k šikaně mohlo docházet (přestávky ve škole, šatny, přechod ze školy na Dělnickou, noční režim na pokojích atd.).
- hlásí etopedovi všechny projevy šikany, popř. i jen podezření, že k šikaně dochází. Zároveň při realizaci Programů rozvoje osobnosti dítěte upozorňují na to, které děti jsou potenciálními agresory či oběťmi šikany.

všichni pracovníci

- usilují o vytváření bezpečného prostředí, podporují toleranci a solidaritu, vytvářejí podmínky pro zapojení všech žáků do aktivit zařízení, rozvíjejí vzájemný respekt a právní odpovědnost jedince

b) Krizový plán

Krizový plán č. 1 - existuje podezření o počátcích šikany v zařízení:

- 1) pedagogičtí pracovníci nahlásí etopedovi jakékoliv podezření, že mezi dětmi dochází k šikaně, popř. ho informují o stadiu ostrakismu (vyčleňování některého dítěte z kolektivu). Etoped má povinnost informovat o podezření o počátcích šikany ředitelku domova.
- 2) etoped může stejnou informaci dostat od samotných dětí v rámci individuálních pohovorů, které s dětmi vede
- 3) v případě podezření na šikanu etoped provede individuální pohovor s obětí šikany, popř. se svědky. Individuální pohovor může s dítětem provést (na výzvu a pod metodickým vedením etopeda) také jiný pracovník, ke kterému má dítě důvěru – ředitelka, zástupkyně ředitelky pro mimoškolní činnost, učitel, vychovatel, asistent pedagoga)
- 4) etoped v rámci individuálního pohovoru nabídne dítěti možnosti, jakým způsobem se může bránit negativním projevům ze strany druhých dětí (asertivní jednání, umění se bránit, vyhledání pomoci přítomného pedagoga atp.). Etoped okamžitě upozorní ředitelku a ostatní pedagogické pracovníky a požádá je o zvýšený dohled nad situací.
- 5) v následujících dnech realizuje další pohovor s dítětem, během kterého zjišťuje, zda změna v chování potenciální oběti šikany a zvýšený dohled pedagogů vedl k nějaké pozitivní změně
- 6) pokud ke změně nedojde, etoped provede pohovor s agresorem šikany, kde upozorní dotyčného na veškeré následky, které by nastaly, pokud by v šikaně pokračoval
- 7) etoped poté pracuje individuálně s obětí i agresorem a spolupracuje se zainteresovanými pedagogy. Je nutné zvýšeně monitorovat celou situaci.
- 8) pokud ani poté nedojde ke změně, přikročí se ke krizovému plánu č. 2

Krizový plán č. 2 – pokročilá šikana či šikana s neobvyklou formou (skupinové násilí):

- 1) pedagog, který je svědkem závažné šikany (napadení atp.), zajistí okamžitou ochranu oběti (izoluje oběť nebo agresora ze skupiny ostatních dětí – pokud se jedná o skupinové násilí, pak izoluje oběť). Pokud došlo ke zranění oběti, pak sloužící pedagog, popř. další přítomný pedagog zajistí ošetření dítěte u lékaře a lékařskou zprávu poté předá etopedovi zařízení (prostřednictvím administrativní pracovnice). Ten je zodpovědný za to, že lékařská zpráva bude posléze předána na Policii ČR spolu s oznámením šikany.
- 2) etoped svolá schůzku vedení dětského domova školou – ředitelka, zástupkyně ředitelky pro mimoškolní činnost, etoped, a zainteresovaní pedagogové
- 3) etoped ještě před zahájením schůzky shromáždí veškeré dostupné informace, zajistí výslechy oběti, agresora a svědků. Je nutné zabránit domluvě agresorů na krivé výpovědi (izolovat je od sebe).
- 4) pedagogové se domluví na dalším postupu – na způsobu ochrany oběti, na sankcích pro agresory a na práci se zbytkem kolektivu, případně na pozvání jiného odborníka. Pokud je třeba řešit šikanu přemístěním dětí v jednotlivých skupinách, pak vedení domova spolupracuje se všemi kmenovými vychovateli.

- 5) veškerá dokumentace (oznámení o šikaně, výslechy, zprávy od policie) jsou shromažďovány u etopeda. Ten zároveň vyhotoví záznam o řešení šikany. Tento záznam se vyhotovuje pouze při realizaci krizového plánu č. 2.
- 6) následuje zvýšený dohled nad všemi zainteresovanými dětmi a individuální rozhovory etopeda s obětí i agresorem
- 7) ředitelka zařízení zajistí ohlášení na Policii ČR
- 8) v případě negativních dopadů šikany na oběť je oběti zprostředkován pohovor s psychologem, popř. psychiatrem
- 9) pedagogičtí pracovníci a etoped mapují následnou situaci i prostřednictvím rozhovorů s dětmi – informátory (dětmi, které nejsou do šikany zatažené a zároveň jednání s prvky šikany odsuzují a chtějí pomoci obětem)
- 10) v případech masivní šikany, kdy je třeba rozbít jádro agresorů, spolupracuje etoped a ředitelka zařízení s příslušnými zařízeními (OSPODY, soudy, DDÚ Brno-Hlinky, DÚM Brno-Veslařská a dalšími zařízení - dětské domovy se školou či výchovné ústavy) a domlouvá přemístění hlavních agresorů do jiného zařízení
- 11) o projevech šikany jednotlivých dětí a o jejich řešení informuje ředitelka, etoped a zástupkyně ředitelky pro školu zařízení příslušný odbor OSPOD a rodiče dětí.

J. UKONČOVÁNÍ PÉČE

V průběhu pobytu v DDS jsou děti průběžně připravovány na budoucí samostatný život a je naším cílem vybavit je dostatečně rozsáhlým množstvím schopností a dovedností k tomu, aby si dokázaly poradit v různých situacích běžného života i poté, co bude ukončen jejich pobyt v našem zařízení. Při tomto procesu jsou hodnoceny individuální potřeby a dispozice jednotlivých dětí pro samostatný život a podle toho se nastavují postupy k jejich podpoře úspěšného přechodu do samostatného života, a to zejména v následujících oblastech:

vzdělávání

- vybavení dětí dostatečnými teoretickými znalostmi
- exkurze v rámci vyučování – úřad práce, střední školy, výchovné ústavy, ...
- psaní životopisu, cvičné vyplňování formulářů, co nejvyšší míra samostatnosti při vyplňování přihlášek k dalšímu vzdělávání atd.
- sdílení osobních zkušeností pedagogů, kteří svým příkladem ukazují dětem, co všechno je třeba v životě řešit a jak to lze udělat
- kariérní poradenství a rozhovory pedagogickými pracovníky o možnostech budoucího uplatnění, dalšího vzdělávání, preferencích a zájmech dítěte a poskytování zpětné vazby k realizovatelnosti těchto plánů/cílů

zaměstnávání

- zvyšování šance k uplatnění se na trhu práce například zprostředkováním možnosti absolvovat autoškolu a získat řidičský průkaz (v případě aktivního zájmu dítěte)
- poskytování veškeré potřebné podpory dětem, které mají zájem docházet na pravidelné brigády, pomoc s vyřizováním potřebných dokumentů, zprostředkování kontaktu a komunikace s vedoucími a dalšími zaměstnanci na daném pracovišti

ubytování

- děti se průběžně učí pečovat o domácnost a jsou v tomto směru vedeny postupně ke stále větší samostatnosti, jsou přítomny běžné údržbě a drobným opravám či modernizaci vlastní rodinné skupiny
- děti si nakupují potraviny, plánují jídelníček a učí se připravovat pokrmy od těch nejjednodušších až po složitější
- startovací byt – Děti zde umístěné zodpovídají plně za plynulý chod. Udržují zde pořádek, nakupují si dle stravovací normy potraviny a samostatně si připravují pokrmy, pravidelně hlásí odečty plynu, elektřiny a vody, učí se ekonomicky hospodařit

správa financí

- zakládání účtů, samostatné hospodaření s penězi, které si děti vydělají na brigádách (s možností konzultace s pedagogy)
- podpora při řešení potíží s placením pokut, náklady trestních řízení, způsobené škody atd.
- zvyšování finanční gramotnosti - vyhýbání se pochybným možnostem půjček.
- spoření, plánování a plánování své budoucnosti

jednání s úřady

- osobní účast při vyřizování různých dokumentů, postupně samostatné jednání s úřady
- zprostředkování kontaktů na jednotlivé úřady

péče o zdraví

- pravidelné prohlídky u stomatologa, gynekologa, popřípadě jiných odborníků
- vytvoření návyku k objednávání se na pravidelné kontroly a uvědomování si důležitosti pravidelné péče o svoje zdraví

přístup ke zdravotním službám a službám dalších potřebných specialistů

- příprava na ukončení pobytu a spolu s tím potřeba vyhledat praktického lékaře, potřebné odborné lékaře či jiné specialisty v místě svého budoucího bydliště

udržení sociálních kontaktů

- předání kontaktů odcházejícímu dítěti na pedagogické pracovníky našeho domova – ředitelka, zástupkyně ředitelky pro mimoškolní činnost, zástupce ředitele pro školu, etoped, kmenoví vychovatelé dítěte, učitelé, případně jiné zaměstnance, ke kterým si dítě vytvořilo důvěru

vytvoření nové sítě podpory a poradenství

- předání kontaktů na organizace a osoby, na něž je možné se obrátit v místě budoucího bydliště

- viz. příloha

Spolupráce se zákonnými zástupci / pečujícími osobami v oblasti přípravy dítěte na samostatný život

Projekty zaměřující se na přípravu dětí na následné opuštění ústavní výchovy a podporu po ukončení péče

- **Projekt: Interdisciplinární síť podpory dětí a mládeže při opuštění ústavní výchovy**

V tomto školním roce plánujeme zapojit některé z dětí, které v tomto školním roce čeká ukončení naší péče do projektu, který je zaměřen na řešení obtížných situací rodin, dětí a mladých lidí při opuštění ústavní výchovy. Cílem projektu je pilotně si ověřit koordinovanou a metodicky sjednocenou síť podpory složenou zejména z výchovných ústavů a dětských domovů se školou, kurátorů pro děti a mládež, sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, nízkoprahových zařízení pro děti a mládež v okolí Brna a nabídnout dětem tyto kapacity multidisciplinární sítě v průběhu pobytu, odcházení a v období po odchodu.

- **Projekt Patron**

V tomto školním roce máme za cíl navázat opět na spolupráci s projektem Patron, jehož cílem je usnadnit mladým lidem ve věku 16 -21 let, vyrůstajícím v zařízení náhradní výchovy, přechod do běžného života a zvýšit jejich šanci na začlenění do společnosti. Patroni/ky usilují o vytvoření patronského vztahu s mladým mužem/ženou, navštěvovat ho/jí v DD, ideálně 1 za měsíc, udržují s ním kontakt prostřednictvím telefonu, e-mailů či Facebooku. V rámci společně stráveného času patroni/ky s dětmi podnikají zábavné aktivity a zároveň mluví o každodenních starostech běžného života. Patron se pak stává průvodcem mladému člověku při opuštění DDŠ.

- **Projekt Rozhled**

Nadále máme v plánu účastnit se projektu Rozhled, který pomáhá s osobním a kariéřním rozvojem studentům ze sociálně znevýhodněného prostředí ve věku 17 až 26 let. Účastníci projektu jsou obohaceni o cenné informace a zkušenosti v oblasti kariéřního poradenství, otestují své silné stránky, mají možnost nahlédnout do firem a společností dle vlastní volby nebo zaměření a získají kontakty na profesionály v oboru. Projekt trvá čtyři měsíce a děti se účastní 4 víkendových workshopů v Praze.

Rozloučení a podpora pro odcházející děti

- účast pedagogických pracovníků při slavnostním předání výučního listu, závěrečná večeře s rodinnou skupinou
- finanční obnos ve výši odpovídající potřebám dítěte a vnitřním předpisům DDŠ, případně materiální podpora
- dítě dostane seznam užitečných kontaktů na instituce a služby, které jsou blízko místu jeho bydliště, který bude upravený podle individuálních potřeb dítěte

- na tvorbě / úpravě seznamu těchto kontaktů dítě spolupracuje – při tom se podrobně dozvídá, jaká je specializace jednotlivých pracovišť, kdy a proč je dobré dané kontakty využít.
- Na základě zákonné povinnosti monitorujeme život dítěte po dobu dvou let od ukončení pobytu v zařízení.

Zpracovala:
Mgr. Michaela Fischerová
etoped DDŠ Jihlava

V Jihlavě dne 28. 8. 2021

Příloha č. 1

DĚTSKÝ DOMOV SE ŠKOLOU, STŘEDISKO VÝCHOVNÉ PÉČE A ZÁKLADNÍ ŠKOLA, JIHLAVA

Dělnická 1, 586 01 Jihlava

telefon: 567 303 242

e-mail: info@ddssjihlava.cz

Seznam užitečných kontaktů

Úřady

- **kurátor OSPOD**
- **úřad práce**
- **Magistrát města – jednotlivé odbory**
- **okresní správa sociálního zabezpečení**
- **dopravní podnik**
- **Probační a mediační služba**

Lékaři

- **seznam praktických lékařů (plnoletí) / kontakt na dětského lékaře (děti)**
- **odborní lékaři v místě bydliště (stomatolog, gynekolog, psychiatr, příp. další odborníci podle indiv. potřeb)**

Pomoc v krizi a poradenství

- **krizová linka (Telefon: 516 410 668 – nonstop provoz)**

Linka naděje (Brno)

telefon: 547 212 333

Web: <http://www.fnbrno.cz/nemocnice-bohunice/psychiatricka-klinika/linka-nadeje/t3227>

Bílý kruh bezpečí - Linka pomoci obětem kriminality a domácího násilí

Nonstop / bezplatně: **116 006**

Poradny: Brno, České Budějovice, Jihlava, Olomouc, Ostrava, Pardubice, Plzeň, Praha

Web: www.bkb.cz

+ kontaktní linka krizového centra v blízkosti místa bydliště

- **azylové domy**
- **občanská poradna (v místě bydliště)**
- **rodinná poradna**
- **nízkoprahová zařízení**
- **domy se zvláštním režimem**